

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Autorka práce: Lívía Knapeková

Název práce: Genderové labelovanie hračiek u detí v predškolskom veku

Bakalářská práce Lívie Knapekové se věnuje hračkám coby základním nástrojům osobního rozvoje a socializace. Jedná se o klasické psychologické téma s výraznými konsekvencemi pro předškolní a školní vzdělávání. Relativně málo prozkoumaná je však genderová perspektiva. Je proto dobře, že tato bakalářská práce se zařadila do série několika závěrečných prací, které se snaží mapovat pohled dětí na genderovou polarizaci hraček.

Teoretická část je dobře strukturovaná, obsahuje všechna podstatná témata. Poznatky týkající se genderové socializace jsou však relativně strohé a není k nim přistupováno dostatečně kriticky, takže práce pak staví na klasických vývojových teoriích i na teoriích genderové socializace, jejichž předpoklady jsou však rozdílné a autorka se s tím bohužel hlouběji nevyrovnává.

Autorčina studie je součástí širšího výzkumu. Autorka používá shodnou techniku pro sběr dat – strukturované rozhovory – a dokonce i přejímá část dat, aby si rozšířila analyzovaný soubor. Analýza je však již jejím počinem (zde se postupy v širším výzkumu neřídí). Autorský podíl ve výzkumu tedy považuji za dostatečně velký.

Autorka se rozhodla vypustit z analýzy záznamy z pozorování dětských her a soustředila se tedy pouze na záznamy rozhovorů. Rozhodnutí je zdůvodněné a souhlasím s ním i proto, že data z obou technik by byla příliš rozsáhlá, což by nutně vedlo k povrchnímu zpracování. Bohužel ale absence pozorování znamenala redukci nejzajímavějšího výzkumného cíle, kterým je právě míra prolnutí verbalizovaných postojů a reálného chování u dětí předškolního věku. Toto téma však bude (i díky příspěvku této bakalářské práce) podrobněji rozvinuto v hlavním výzkumu.

Autorka svojí studií potvrdila, že se v předškolním věku vyskytuje genderové polarizování hraček, které naznačovaly již předchozí výzkumy. Z kognitivního hlediska to souvisí s rigiditou (namísto flexibility), která v pozdním předškolním věku převládá a vyvolává inklinaci k dichotomizaci a polarizaci. V analýze dat a interpretaci výsledků by mohla být kognitivní perspektiva více využita. Studie by tak získala více explanační povahu, namísto současné deskriptivní. S tímto limitem je však analýza zdařilá. Zvláště pozitivně hodnotím to, že se autorka naučila zjišťovat statistickou významnost. Za cenné považuji také to, že autorka reflektuje nedostatky svého výzkumu a v závěru navrhuje, jaké změny by přijala v designu i analýze dat.

Autorka dále zjistila, že děti staví pomyslné genderové hranice mezi dopravní prostředky a panenky. (Je ovšem otázkou, nakolik je toto zjištění determinováno úzkým výběr hraček do podnětového materiálu.) V nabídnutých hračkách děti zdůrazňují rozdíly mezi auty a panenkami. Z textu se zdá, že autorka na toto rozdělování sama přistupuje, což jí vede k přehlížení podobnosti mezi úkony s těmito hračkami. To se projevuje nejvíce v přiřazování rozvíjených schopností k jednotlivým hračkám. V teoretické části jsou rozvíjené schopnosti popsány dobře, ale v analýze to není využito.

Oceňuji, že autorka o hračkách uvažuje v kontextu institucionálního předškolního vzdělávání a zabývá se například i analýzou RVP PV. V tomto směru opět chybí pozorování, které by kromě chování samotných dětí zohlednilo i přístup učitelek a herní možnosti v konkrétních třídách. V závěru bych uvítala hlubší vztažení výsledků zpět do prostředí MŠ. Co autorka považuje za vhodné praktiky týkající se dětských hraček u učitelek v mateřských školách a případně u rodičů? Ráda bych o konsekvencích výsledků pro výchovnou praxi hovořila u obhajoby.

Shoda s jiným textem nebyla zjištěna. Stylistická úroveň práce je dobrá. V odkazování na literaturu jsou mírné formální potíže.

Závěr: Bakalářská práce Lívie Knapekové je kvalitní. Jak práce s odbornou literaturou, tak vlastní výzkum jsou dobře zvládnuty. Text splňuje nároky na závěrečné práce na oboru psychologie.

V Praze, 24. 8. 2016

Irena Smetáčková